

Ο Τακαρέλος

Το παρατσούκλι του Τάκη Αδραχτά ήταν «Τακαρέλος». Δεν είναι γνωστό ποιος και γιατί του έδωσε. Ωστόσο, ήταν ο ψηλότερος αλλά και πιο σωματώδης από όλα τα παιδιά της ηλικίας του. Όταν άνοιγε τα χέρια του για να φορτώσει στο γάιδαρό του το τσουβάλι με σταφίδα ή το χαράρι με το άχυρο, έμοιαζε σαν ν' άνοιγε πελώριες αρπάγες. Αυτές ήταν λίγες από τις εργασίες του έπρεπε να φέρνει σε πέρας σε κείνο το εύφορο χωριό της Τριφυλίας, ο Τακαρέλος. Και το χωριό ήταν το Αμπελόφυτο, από τα λίγα χωριά στην περιοχή με τα περίφημα κρασιά, τις πολλές σταφίδες, το παρθένο λάδι, και τα κάθε είδος από φρούτα και ζαρζαβατικά.

Ο Τακαρέλος έμεινε ορφανός από πατέρα σε πολύ μικρή ηλικία και ήταν ο μεγαλύτερος αδερφός του Μίμη. Η μητέρα του χήρεψε πολύ νωρίς και κατέβαλλε μεγάλες προσπάθειες για να τιθασεύσει τον πρωτότοκο γιο της. Δεν ήταν λίγες οι φορές που αντιδικούσε με τη μάνα του, για τις διάφορες δουλειές στο σπίτι και στα χτήματα, όταν είχε τελειώσει πια από το σχολείο. Φαίνεται πως ένοιωσε από πολύ μικρός την ευθύνη να αντικαταστήσει τον πατέρα του και να κάνει κουμάντο στο σπίτι.

Η παρέα του στο χωριό, ήταν ο Νίκος ο Συκάκος ο Νίκος ο Κολέγας και δυο-τρεις άλλοι από τους συνομηλίκους του. Ο Τακαρέλος όταν τελείωσε το Δημοτικό δεν ακολούθησε τους άλλους στο λειψό γυμνάσιο της Χώρας και ο λόγος ήταν ότι τα βάρη από την ορφάνια δεν του επέτρεπαν την απουσία από το σπίτι και τα χτήματα. Ήταν όμως πάντοτε παρών στα παιγνίδια και στις καντάδες που τραγουδούσαν, με την παρέα του, τα βράδια στους δρόμους του χωριού.

Ένα από τα παιγνίδια που έπαιζαν τα παιδιά εκείνον τον καιρό, ήταν και η γουρνίτσα. Ένα παιδικό ομαδικό παιγνίδι. Τα σύνεργά της ήταν ένα κονσερβοκούτι τσίγκινο, (η γουρνίτσα), και ξύλινα στειλιάρια (σαν τα μπαστούνια του γκολφ), με τα οποία χτυπούσαν τη γουρνίτσα, μέχρις ότου μπει στη μεγάλη τρύπα, που ανοίγανε στο κέντρο μιας αλάνας. Ρίχνανε πρώτα κλήρο «*ποιος θα τα φυλάξει*». Κάτι παρόμοιο με εκείνον που «*τα φυλάει*» στο κρυφτό. Το ποιηματάκι που χρησιμοποιούσαν για την επιλογή τουφύλακα ήταν: «*Ανεβαινώ στη συκιά μ και πατώ στην καρυδιά μ, πίνω το γλυκό κρασί με την κούπα τη χρυσή... τα φυλάς ε σ υ*». Έβγαινε ο (εσύ) και τα φύλαγε. Με το στειλιάρι που κρατούσε, έπρεπε να χτυπήσει τη γουρνίτσα, που είχε τοποθετηθεί 20-30 μέτρα μακριά και να προσπαθήσει να την ρίξει μέσα στην τρύπα. Εάν τα κατάφερνε θα ήταν ο νικητής και στη συνέχεια θα «τα φύλαγε» ένας άλλος, σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία. Αν δεν τα κατάφερνε, έπαιρναν σειρά οι άλλοι της ομάδας που προσπαθούσαν να δυσκολέψουν τον παίχτη χτυπώντας τη γουρνίτσα με τα στειλιάρια τους να πάει όσο το δυνατόν μακρύτερα από την τρύπα με αποτέλεσμα, πολλές φορές, το παιγνίδι από την αλάνα, να μεταφέρεται στα κοντινά χωράφια.

Μια μέρα ο Τακαρέλος, στην προσπάθειά του να χτυπήσει τη γουρνίτσα, του ξέφυγε το στειλιάρι και αντί για τη γουρνίτσα, χτύπησε στο κεφάλι τον Μανόλη, τον συμπαίκτη και συνομηλίκό του που στεκόταν δίπλα του. Ζαλίστηκε ο Μανόλης και τον πήρανε τα αίματα. Έτρεξαν οι άλλοι και σίμωσαν να δούνε τι συνέβη. Τι να δούνε όμως από τα αίματα που είχαν γεμίσει το μάτι και το κούτελο του Μανόλη. Μαζεύτηκαν γύρω του και μεγάλοι από το χωριό και ο πιο έμπειρος του έδεσε το κούτελο και το μάτι με ένα πανί, που βρήκε πρόχειρο για επίδεσμο και είπε στα παιδιά να τον πάνε στη Χώρα που είχε φαρμακείο.

Δεν σκέφτηκε κανείς να ειδοποιήσει τους δικούς του, που άλλωστε θα βρισκόντουσαν στα χτήματα εκείνη την ώρα, αλλά τον πήραν απ' το χέρι

και σιγά-σιγά περπατώντας τον πήγαν στο Φαρμακείο της Όλγας στη Χώρα, δηλαδή τρία χιλιόμετρα μακριά, κατεβαίνοντας και ανεβαίνοντας τη ρεματιά. Φθάνουν κάποια στιγμή στο Φαρμακείο και λένε στην κυρία Όλγα: «Το και το». Η Όλγα, αφού έλυσε το πανί και καθάρισε το τραύμα, λέει στο Μανόλη: «*Είσαι τυχερός, σε χτύπησε λίγο πιο πάνω από το μάτι*». Ο Μανόλης από τότε, κάθε φορά που κοιτάζεται στον καθρέφτη βλέπει το λειψό του φρύδι και θυμάται εκείνη την περιπέτεια. Φυσικά, τον Τακαρέλο ήταν να τον λυπάσαι γι' αυτό που έγινε άθελά του. Ο Μανόλης όμως, έμεινε πάντα ο φίλος του μέχρις ότου έφυγε από το χωριό για να καταταγεί στις διαβιβάσεις.

Μια αδυναμία του Τακαρέλου ήταν το τραγούδι της νοσοκόμας. Ο τρόπος με τον οποίο το τραγουδούσε ήταν πολύ χαρακτηριστικός. Το «*αχ νοσοκόμα μου γλυκιά ήρθα να με γιατρέψεις*», όταν το τραγουδούσε solo, στο χτήμα του στην Ψηλή Ράχη, ακουγόταν μέχρι και τη Λαφινόραχη. Όταν δε, φύσαγε και ο δυτικός άνεμος από τη Μουζούστα, η νοσοκόμα ακουγόταν και πιο πέρα, στα Ανάκτορα του Νέστορα, στη ράχη του Εγκλιανού. Εκείνο το τραγούδι απεδείχθη πολύ σημαδιακό για τον Τακαρέλο, όπως δούμε παρακάτω.

Εκτός από τα παιγνίδια και τα τραγούδια τους, τα παιδιά στη νεανική ηλικία είχαν αναπτύξει και μια άλλη δραστηριότητα στο χωριό, το θέατρο. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Φιλοπροοδευτικού Συλλόγου του χωριού, ανέβαζαν και θεατρικά έργα. Στο ρόλο του καντηλανάφη, στο έργο "Ο Καραγκιόζης" ο Τακαρέλος άφησε εποχή. Το ρόλο του επιτρόπου της εκκλησίας ερμήνευε ο Τάκης ο έμπορος, ενώ ο Μανόλης ερμήνευε τον ρόλο του Καραγκιόζη, τον αδερφό του επιτρόπου και πρωταγωνιστή. Το έργο αναφερόταν στην υποκρισία του Επιτρόπου και στο καυτηρίασμα που δεχόταν από τον καμπούρη αδελφό του. Ο Τακαρέλος έμεινε αξέχαστος με τη φράση: «*Ναι αλλά ο πάτερ Τιμόθεος λέει....*». Ο πάτερ Τιμόθεος ήταν ο παπάς της εκκλησίας ο οποίος είχε καταλάβει κι εκείνος πόσο βαθιά έμπαινε το χέρι του Επιτρόπου στο παγκάρι της εκκλησίας. Όταν μετά από χρόνια μερικά παιδιά είδαν στην Αθήνα το ίδιο έργο να παίζεται στο Εθνικό Θέατρο, διαπίστωσαν πόσο υπέροχα είχε παίξει το ρόλο του καντηλανάφη ο Τακαρέλος.

Πέρασε αρκετός καιρός από τότε και ο Τακαρέλος άρχισε να αισθάνεται αδιαθεσία. Ήταν η κατοχή με τις ελλείψεις της; ήταν η εφηβεία του Τακαρέλου με τις ερωτικές επιθυμίες και ανησυχίες; ήταν οι πολλές και βαριές δουλειές στα χτήματα; Ποιός ξέρει! Ο Τακαρέλος είχε αρχίσει, σιγά-σιγά να χάνει την όρεξή του και τις δυνάμεις του. Η κυρά Θεodώρα, η μάνα του, ανησύχησε πολύ. Πολλές φορές εξέφρασε την επιθυμία της να καλέσουν το γιατρό. Εκείνος όμως αρνιόταν ως ότου τα πράγματα χειροτέρευαν. Ο Τακαρέλος στο κρεβάτι με γραμμές στην αρχή και πυρετό αργότερα δεν μπορούσε πια να αρνηθεί το γιατρό. Και η κυρά Θεodώρα κάλεσε ολόκληρο ιατρικό συμβούλιο για να τον εξετάσει.

Αφού τον εξέτασαν όλοι οι γιατροί και αφού η κυρά-Θεodώρα απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις τους, οι γιατροί αποσύρθηκαν στο διπλανό δωμάτιο. Σε παρόμοιες περιπτώσεις οι γιατροί συνήθιζαν να χρησιμοποιούν τη γαλλική γλώσσα, ίσως για να καλύψουν ενδεχόμενες διαφορές εκτιμήσεων για την ασθένεια έως ότου συμφωνήσουν ποιο θα ήταν το κοινό ανακοινωθέν. Η κυρά Θεodώρα δεν άντεξε την αγωνία και ακούμπησε το αυτί της στην πόρτα για να καταλάβει τι λέγανε. Σε μια στιγμή έβγαλε φωνή σπαραχτική: «*Ωχ ωχ το χάνω το παιδί μου Θεodωρούλα μου*» έκραξε στη γειτόνιά της που είχε έρθει να της συμπαρασταθεί. (Και η Θεodωρούλα είχε τα διπλά κιλά της κυρά-Θεodώρας). Τι είχε συμβεί. Η κυρά Θεodώρα ανάμεσα στα γαλλικά των γιατρών είχε ακούσει να επαναλαμβάνεται η φράση «*βακίλλους Κωχ*

βακίλλους Κωχ» και συμπέρανε ότι οι γιατροί είχαν ανησυχήσει με αυτά τα ωχ-ωχ που επαναλάμβαναν. Βέβαια, οι γυναίκες δεν είχαν καταλάβει τις υποψίες των γιατρών, ότι δηλαδή επρόκειτο για φυματίωση ή φθίση, όπως την ονόμαζαν στα χωριά. Οι γιατροί τελικά ανακοίνωσαν στην κυρά Θεodώρα ότι πιθανώς επρόκειτο για αδενοπάθεια. Έδωσαν μια συνταγή με φάρμακα και δυναμωτικά, οδηγίες διατροφής και συνέστησαν ανάπαυση. Μετά από κάνα μήνα θα ερχόντουσαν πάλι να εξετάσουν τον ασθενή. Η κυρά-Θεodώρα άκουσε τη γνωμάτευση με κάποια ανακούφιση. Θα ήταν πολύ ανησυχαστικό αν αντιλαμβανόταν την πραγματική υποψία των γιατρών, γιατί το χωριό τους είχε ήδη δοκιμάσει μια πολύ πικρή εμπειρία σχετική με αυτή την ασθένεια.

Χρόνια πριν, από την παραπάνω ασθένεια του Τακαρέλου, στο ίδιο χωριό, είχε συμβεί αυτό το κακό. Ο γιος μιας πολύτεκνης οικογένειας του χωριού, ο Μιχάλης, είχε αρρωστήσει από φυματίωση και κατά σύσταση των γιατρών είχε τεθεί σε καραντίνα για να μην κολλήσει και τους άλλους στην οικογένεια. Το παιδί μεταφέρθηκε σ' ένα καλύβι που φτιάχτηκε για την περίπτωση εκεί ψηλά στου «Πατάκια». Και κοίτα σύμπτωση, του Πατάκια βρισκόταν πολύ κοντά στην Ψηλή Ράχη, που ήταν το χτήμα του Τακαρέλου. Εκεί, πιο κάτω από την καλύβα, που περνούσε ο δρόμος για την Τραγάνα, οι περαστικοί σκέπαζαν τη μύτη με το μαντήλι για να μη τους κολλήσει το χτικιό. Από τους δικούς του μόνο η μάνα του Μιχάλη, δεν έλειπε ούτε μέρα που να μην επισκεφθεί το γιό της, να του πάει το φαγητό, το νερό, τα πλυμένα ρούχα του και τα σκεπάσματά του. Ποιος μπορεί να μετρήσει το σπαραγμό αυτής της μάνας, όταν άφηνε μονάχο το γιο της στην ερημιά για να φροντίσει τους γερούς.

Η οικογένεια του Μιχάλη, εκείνες τις μέρες πάντρευε τον άλλο της γιο, το Διονύση με την Ευσταθία από το ίδιο χωριό. Τι νάκανε η οικογένεια. Είχε από τη μια τον πόνο για τον Μιχάλη κι από την άλλη τη χαρά για το Διονύση. Όπως συνέβαινε τότε στο χωριό, την παντρεία τη συνόδευε τρικούβερτο γλέντι. Αρχίζε το βράδυ, μετά τη στέψη και την ...ξεκούραση του ζευγαριού και κρατούσε τρεις ολόκληρες μέρες. Εκεί, στο κεντρικό καφενείο του χωριού, που ήταν ιδιοκτησία του γαμπρού, είχαν κληθεί όλοι οι συγγενείς και φίλοι με μουσικούς το Θανάση με το ούτι, το Σπύρο με το βιολί και το Ηλία με το φημισμένο κλαρίνο της περιοχής. Κατά τη διάρκεια του γλεντιού, ανάμεσα στους χορούς και τα τραγούδια, υπήρχαν και οι προπόσεις, τα «κουπάρια», όπως τα λέγαν τότε στο χωριό. Αρχίζε συνήθως, ο γονιός, υψώνοντας το ποτήρι με κρασί λέγοντας την εξής ευχή που, σχεδόν επαναλαμβάνονταν η ίδια, σε κάθε πρόποση. «Προπίνω εις υγείαν των νεονύμφων. Εύχομαι να ζήσουν βίον ανθόσπαρτον». Μετά, ονομάτιζε εκείνον που θα ακολουθούσε να «εγείρει το κουπάρι». «Γειά σου μωρέ Δημητρό». Ο σερβιτόρος που είχε οριστεί για τα κουπάρια έτρεχε με ένα ποτήρι κρασί να το δώσει στον Δημητρό. Έτσι συνεχίζονταν τα κουπάρια ανάμεσα σε τραγούδια και χορούς μέχρι που έφτασε και η σειρά του μπάρμπα-Μήτσου να σηκώσει το κουπάρι. Ψηλός, στητός καθώς ήταν, με το σελάχι σφιγμένο στη μέση, αρχίζει την πρόποση. «Εύχομαι στους νεονύμφους βίον ανθόσπαρτον. Στην υγεία του Μιχάλη». Στο άκουσμα του ονόματος του άρρωστου γιου της φαμίλιας όλοι στην αίθουσα του καφενείου πάγωσαν, η ορχήστρα σίγασε οι φωνές και οι χοροί σταμάτησαν σαν να είχε πέσει κεραυνός και σκόρπισε το θάνατο. Μετά την πρώτη βουβαμάρα που έπληξε την αίθουσα, άρχισε ένας-ένας να αποχωρεί. Ο Ηλίας με το κλαρίνο υπό μάλης, ο βιολιτζής ο Σπύρος και ο Θανάσης με το ούτι, ήταν οι πρώτοι που βγήκαν από το καφενείο. Δεν άργησαν να φύγουν όλοι οι συγγενείς και φίλοι. Ο μπάρμπα-Μήτσος έμεινε σε μια άκρη τελευταίος. Ήταν του Μιχάλη ο νουνός.

Διήγημα 1

Ήταν γύρω στο 1950, όταν ο φίλος του Τακαρέλου, ο Μανόλης, είχε φύγει από το χωριό για να καταταγεί στις Διαβιβάσεις. Υπηρετούσε στο Κέντρο Εκπαιδεύσεως Διαβιβάσεων, στο Χαϊδάρι. Είχε τελειώσει την εκπαίδευση στις τηλεπικοινωνίες και είχε προαχθεί σε εκπαιδευτή. Μιά μέρα ανεβαίνοντας στην Πάρνηθα, στους Αέρηδες, πάνω από τις στροφές, για να επιθεωρήσει έναν σταθμό αναμετάδοσης, μεταξύ του Γενικού Επιτελείου και του Γ' Σώματος Στρατού στη Θεσσαλονίκη, άφησε το «τριών τετάρτων» όχημα σε κάποιο σημείο και ανέβαινε με τα πόδια. Περνούσε δίπλα από το Σανατόριο, που αργότερα λειτούργησε σαν ξενοδοχείο και στη συνέχεια σαν Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών. Ήταν μια μέρα ξάστερη με καθαρό ουρανό, και όλοι οι ασθενείς είχαν βγει στα μπαλκόνια που λούζονταν από τον ήλιο. Ανεβαίνοντας λοιπόν την ανηφόρα προς το ύψωμα, έριχνε πού και πού, καμιά ματιά δεξιά στα μπαλκόνια, ώσπου το βλέμμα του στάθηκε σε μια φιγούρα που του θύμιζε κάποιον. Σταμάτησε και κοίταξε τον άνδρα, επισταμένα, ως ότου κι εκείνος κάρφωσε το βλέμμα του προς το μέρος του Μανόλη. Βλέποντας την κίνηση ο Μανόλης έβγαλε το δίκωχο για να φανεί καλύτερα. Ο απέναντι δεν άργησε να τον αναγνωρίσει. Σήκωσε τις χερούκλες του και τις κούναγε γοργά χαιρετώντας από το μπαλκόνι. Ήταν ο Τακαρέλος.

Ο Μανόλης σε χρόνο μηδέν βρέθηκε στο διάδρομο του Σανατορίου και συναντήθηκε με τον Τακαρέλο. Η χαιρετούρα τους ήταν τόσο εγκάρδια που κανείς τους δεν σκέφτηκε τη μεταδοτικότητα της ασθένειας και φιλήθηκαν. Η συγκίνηση και των δύο ήταν μεγάλη. Ο Τακαρέλος του εξήγησε την περιπέτειά του προσθέτοντας ότι υπήρχαν βάσιμες ελπίδες να θεραπευθεί τελείως και να γυρίσει στο χωριό. Ο Μανόλης θυμήθηκε το τραγούδι του Τακαρέλου στην Ψηλή Ράχη και τον ρώτησε: «*Τη βρήκες την νοσοκόμα σου;*» Ο Τακαρέλος δεν φάνηκε να καταλαβαίνει. Τότε ο Μανόλης άρχισε να του τραγουδά το σκοπό; «*αχ νοσοκόμα μου γλυκιά ήρθα να με γιατρέψεις*». Ο Τακαρέλος έσκασε στα γέλια.

Όταν ο Μανόλης επισκέφθηκε το Αμπελόφυτο, μετά από αρκετά χρόνια, με πολλή χαρά συναντήθηκε με τον Τακαρέλο του οποίου η υγεία είχε αποκατασταθεί, είχε παντρευτεί, και είχε αποκτήσει κι ένα γιο. Αυτή ήταν και η τελευταία συνάντησή τους αφού ο Μανώλης παρέμεινε στο εξωτερικό για πολλά χρόνια.